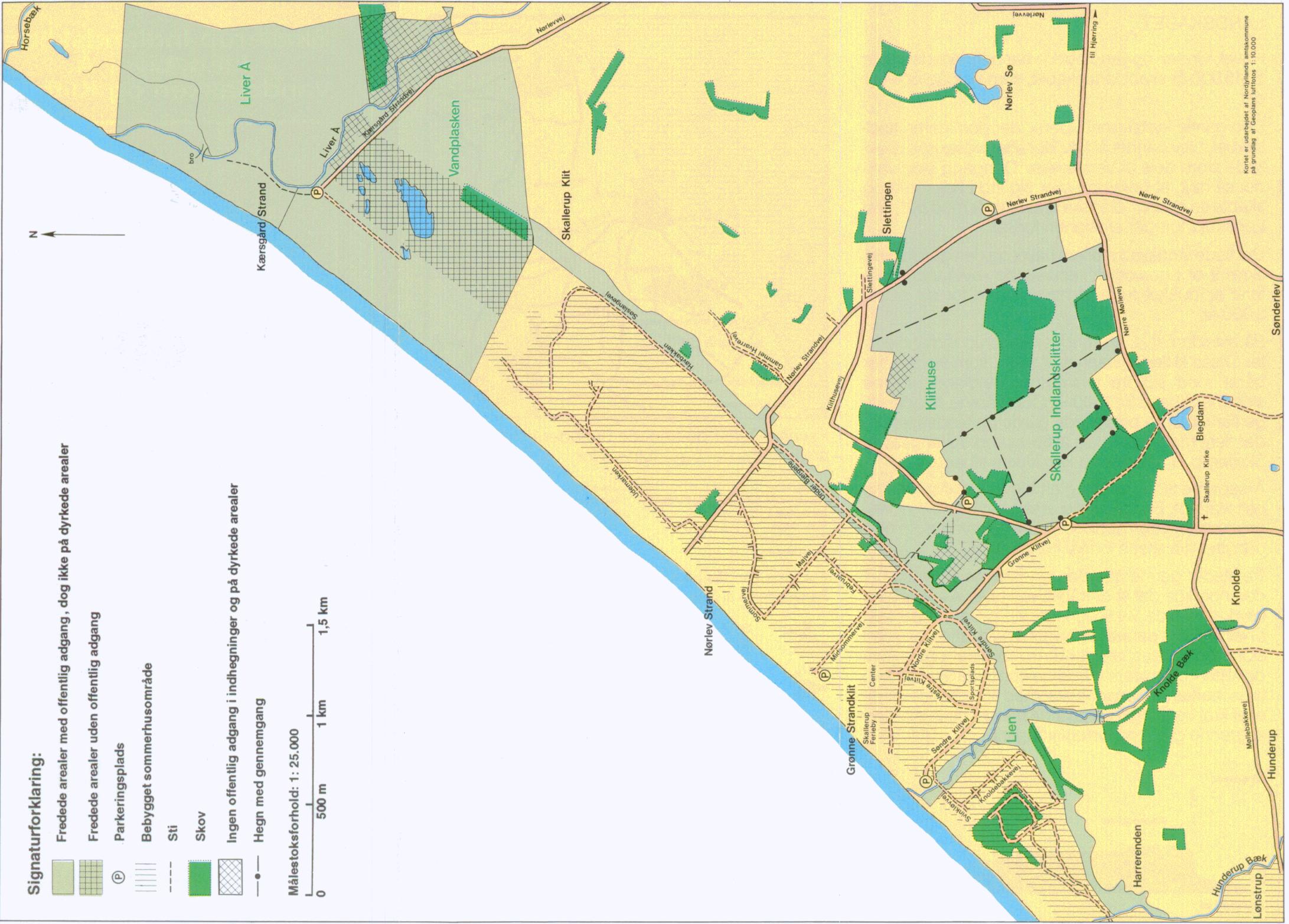

Signaturforklaring:

- Fredede arealer med offentlig adgang, dog ikke på dyrkede arealer
- Fredede arealer uden offentlig adgang
- P Parkeringsplads
- ||| Bebygget sommerhusområde
- Sti
- Skov
- Ingen offentlig adgang i indhegninger og på dyrkede arealer
- Hegen med gennemgang

Målestokstforhold: 1:25.000

0 500 m 1 km 1,5 km

Liver Å's udløb. Fra parkeringspladsen ved Kærsgård Strand kan man gå nordpå til åmuddingen ad den sti, der følger åen bag klitterne. Læg en tur over broen til bakkene omkring åens gamle udløb, kaldet "Å-slyngen", og nyd udsigten mod nord til Hirtshals Fyr og Tornby Klitplantage. I tagtørsvækningen overnatter, i træktiden, tusinder af stære fra hele det nordvestlige Vendsyssel. Liver Å's udløb blev fredet i 1956.

Vandplasken. For at bevare den særpregede vegetation i den vanddækkede lavning, Vandplasken, er området indhugnet og afgræsses af køer og tyre. Området blev fredet i 1962. Der er ikke offentlig adgang i indhegningerne. Ellers kan man frit færdes i det fredede klitareal. Fra stenalderhavets gamle kystsikrænt, "Lien", har den fugleinteresserede god udsigt over Vandplasken. En sti følger åen fra parkeringspladsen til broen over Liver Å (se kortet). Det fredede areal omkring Vandplasken, Kærsgård Strand og Liver Å's udløb udgør 290 ha.

Stenalderkystsikrænten "Lien". Fra Søndre Klitvej ved Feriebyen Skallerup Klit og fra Nørlev Strandvej samt markvejen "Under Bjergene" (Vestkystruten), er der adgang til den fredede kystsikrænt. Fra skränten er der utsigt over det flade forland og havet. Fra "Lien" kan man gå ad stien til Klithuse og videre til indlandsklitterne. "Lien", som lokalt kaldes "Bjergene" eller "Bakkerne", blev fredet i 1963 (61 ha).

Skallerup Indlandsklitter og Klithuse. Landskabet domineres af de grågrønne, kegleformede klitter. Der er spredte krat af bl.a. enebær, havtorn, hyld og vild rose, men ellers er de øvrige planter mest meget nøjsomme og lave. Den smukke nikkende kobjælde (se folderens forside) vokser tæt flere steder. På de laverejliggende områder er kolonier af den gule engmyres græsklædte tuer iøjnefaldende. Tornsanger, rødrygget tornskade, tornisk og gulspurv er karakterfulge. Musvåge og tårfalk ses ofte. Området afgræsses af kreaturer, men der går ingen tyre i indhegningerne. På kortet er gen nemgangene i hegnet markeret. Indlandsklitterne blev fredet med officiel adgang i 1963 (140 ha).

KLITTERNE

Plantesamfundene i de fredede områder ved Skallerup er alle prægede af havets nærhed, blæsten og den sandede jordbund.

I klitorråderne findes forskellige typiske klitplantesamfund. Nogle steder i spredt mosaik, andre steder samlet i større sammenhængende bælter.

I den hvide klit yderst ved stranden gror planterne ret spredt, og sandet lyser op mellem totter af hjelme og mærehalm. Hjelme er mest almindelig og danner stedsegrønne tuer. Når tuerne sander til, skyder hjelmen kraftigt og forgrener sig. Den hvide klit har forholdsvis få blomsterplanter, men gul snerre og stedmoderblomster findes spredt omkring.

Grønsværkitten har derimod et tæt grønt plantedække med flere blomsterplanter. Her gror gul snerre, viol, hønsetarm, engelskgræs og timian. Hist og her findes desuden lave klat af havtorn, pil og ene.

Den grå klit domineres af lav og mos, almindelig er grå rensdyrlav og cypresmos. Sandskæg og sandstar er almindelige og får følgeskab af blomsterplanter som viol og høgeurt samt bregnen engelsød. Den grå klit tåler ikke slid. I tørre perioder er laverne sprøde, og de knuses let, selv ved ringe belastning.

Indlandsklitterne har en meget næringsfattig jordbund, og vegetationen er præget af enårlige småplanter med tidlig blomstring, samt enkelte flerårlige planter som timian, røllike og engelskgræs. I læ mellem indlandsklitterne gror lavt klat af havtorn og grupper af ene, vild rose og hyld.

LANDSKABET

Havet, vinden og vandløbene har gennem de sidste 10-15.000 år skabt landskabet, som vi i dag oplever det.

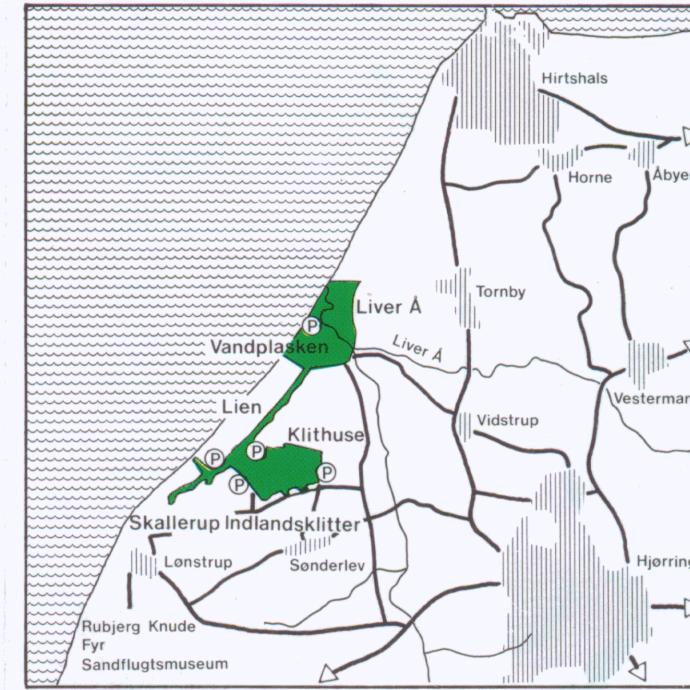
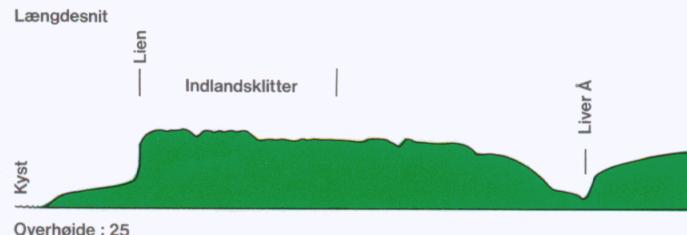
Den gamle kystskaænt »Lien«, der dominerer landskabet, blev dannet af hav, der efter sidste istid dækkede store dele af Vendsyssel. Dengang stod vandet så højt, at bølgerne skar sig ind i bakkerne og skabte en skaænt. Ganske få kilometer mod syd, ved Lønstrup, foregår erosionen fortsat.

Det flade landskab mellem havet og den gamle kystskaænt er i geologisk henseende »nyt land«, som først er dukket frem af havet inden for de sidste 5.000 år.

På østsiden af »Lien« findes Skallerup Indlandsklitter. Disse klitter er dannet af sand, som vinden har båret med sig fra forstranden. Indlandsklitterne stammer tilbage fra 1500- og 1600-årene, hvor kraftige sandstorme begravede gårde og landsbyer under flere meter tykke lag af flyvesand. Af landsbyen Skallerup er således nu kun kirken tilbage.

Årsagerne til, at sandflugten blev så kraftig, er ikke helt klarlagt. En væsentlig årsag har utvivlsomt været rovdrift på den oprindelige bevoksning, som blev udnyttet til alskens formål i dagliglivet.

Tre steder gennembrydes landskabet af vandløb. I den nordlige del af området ved Liver Å's udløb og i syd af Knolde Bæk og Hunderup Bæk. Især ved Liver Å er der dannet et meget smukt landskab med store kontraster spændende fra havsidens høje »hvide klitter« over grønne frodige engområder ved åen til de markante Hønsebakker med spredte lave partier af klat og længst østpå inde i landet de tætte mørkegrønne gran- og fyreplantager.

I serien »Ture i de fredede områder i Nordjyllands Amt« findes der også foldere for:

Nymølle Bæk
Fejborg Bakke, Grevsosen og Bollebakken
Husby Hole
Hingelbjerge
Rønnerne, Læsø
Store vildmose

Åsted Ådal
Hagedal, Valsgård Bæk og Bramslev Bakker
Madum sø og Langmosen
Mulbjerge
Lovns Halvøen

Folderne kan fås på turistkontorer og biblioteker og ved henvendelse til Natur- og Miljøkontoret.

Selv om man færdes i et fredet område med offentlig adgang, bør man være opmærksom på, at jorden er privatejet og stadig anvendes til land- og skovbrugsformål. Her gælder de almindelige regler for færdsel i naturen. Særligt understreges, at hunde skal føres i snor, og at camping og båltænding ikke er tilladt. Sørg altid for at lukke leddene mellem indhegninger og brug altid de møller og stenter, der er ved indhegninger. Gå altid uden om privat bebyggelse.

Skallerup Indlandsklitter, Lien, Liver Å, Vandplasken og Klithuse

Ture i de fredede områder i Nordjyllands Amt

